

2008-11-05

LS 0709-0932

Landstingsstyrelsen

Motion 2007:37 av Håkan Jörnhed m fl (v) om det ökade khatmissbruket i Stockholms län och landstingets insatser

Föredragande landstingsråd: Birgitta Rydberg

ÄRENDET

Motionärerna föreslår insatser i samverkan mellan olika myndigheter i Stockholms län för att minska khatmissbruket.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att bifalla motionen.

att en utredning om khatmissbrukets utbredning, orsaker och konsekvenser ska göras och utgöra en bas för upprättande av en åtgärdsplan.

Motionärerna tar upp ett allvarligt beroendeproblem, kopplat till såväl somatisk som psykiatrisk sjuklighet, annat missbruk och social problematik. Khat innehåller ett starkt beroendeskapande, centralstimulerande ämne. Missbruket är vanligast bland invandrare från länderna på Afrikas horn, och det påverkar negativt integrationen i det svenska samhället. Stockholms stad har arbetat med vissa stöd- och informationsinsatser och ett antal föräldrastödsgrupper (enligt COPE-modellen) har bildats med ekonomiskt stöd från Socialstyrelsen. Landstingets beroendevård har medverkat i insatserna genom att finnas tillgänglig för khatanvändarna på Rinkebymottagningen. Ett khatnätverk har bildats för de tre storstäderna där problemen är störst.

Det är viktigt att öka kunskap och samverkan i bekämpandet av khatmissbruket.

Bilagor

1	Motion	
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2008-10-17
3	HSN-förvaltningens tjänsteutlåtande	2008-08-14

En utredning om khatmissbrukets utbredning, orsaker och konsekvenser bör göras och utgöra en bas för upprättande av en åtgärdsplan främst inom primärvården, beroendevården och den barn- och ungdomspsykiatriska vården. Utredningen bör göras i samarbete med Stockholms stad, samt med länets övriga kommuner genom Kommunförbundet Stockholms län (KSL). Landstingsfullmäktiges beslut ska delges regeringen.

Catharina Elmsäter-Svärd

Birgitta Rydberg

Per-Inge Buskas

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Håkan Jörnhed m fl (v) har i en motion (bilaga), väckt den 11 september 2007, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* Stockholms läns landsting i samverkan med Stockholms stad belyser hur kvinnor och barn påverkas av khatmissbruket, både medicinskt och socialt, *att* med utgångspunkt från kartläggningen gemensamt ta fram strategier för att kunna minska khatmissbruket, i synnerhet bland unga människor i Stockholms län, *att* primärvården, mödravården och barn- och ungdomspsykiatrin utbildas om khat och dess konsekvenser, för att aktivt kunna jobba med förebyggande åtgärder, *att* Stockholms läns landsting uppvaktar regeringen om att ändra lagstiftningen så att även innehav av mindre mängd khat förbjuds på samma sätt som andra droger i samhället.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och hälso- och sjukvårdsnämnden och Stockholms läns sjukvårdsområde.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 17 oktober 2008 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* bifalla motionen i den delen som innebär att en utredning om khatmissbrukets utbredning, orsaker och konsekvenser ska göras och utgöra en bas för upprättande av en åtgärdsplan främst inom primärvården, beroendevården och den barn- och ungdomspsykiatriska vården. Utredningen bör göras i samarbete med Stockholms stad.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har den 2 september 2008 föreslagit landstingsstyrelsen besluta *att* avge yttrande enligt förvaltningens förslag.

S- och v-ledamöterna reserverade sig till sina respektive förslag att bifalla motionen.

Mp-ledamoten lät anteckna följande särskilda uttalande.

”Om jag hade haft yrkanderätt skulle jag ha föreslagit hälso- och sjukvårdsnämnden *att* bifalla motionen.

Det är mycket bra att det nu har bildats ett nätverk för khatförebyggande arbete i Stockholm, Göteborg och Malmö och att Stockholms stad under de senaste åren arbetat med stödinsatser mot khatmissbruk tillsammans med den statliga myndigheten ”Mobilisering mot narkotika”. Arbetet har koncentrerats till Rinkebymottagningen.

Förvaltningens förslag om att nu utvidga arbetet och ge ett särskilt uppdrag till landstingets beroendevård med att bilda nätverk i berörda stadsdelar och kommuner tillsammans med socialtjänsten välkomnas. Miljöpartiet vill i sammanhanget lyfta fram skolans viktiga roll i allt narkotikaförebyggande arbete.

2008-11-05

LS 0709-0932

Ersättningssystemen måste utformas så att det drogförebyggande arbetet stimuleras.”

HSN-förvaltningens tjänsteutlåtande den 14 augusti 2008 bifogas (bilaga).

Stockholms läns sjukvårdsområdes styrelse har den 11 juni 2008, enligt förvaltningens förslag, överlämnat följande yttrande.

”I Sverige klassades khat som narkotika år 1989. Khat innehåller ett starkt beroendeskapande, centralstimulerande ämne. Khatmissbruk är kopplat till såväl somatisk som psykiatrisk sjuklighet och annat missbruk liksom social problematik. Längre tids missbruk kan leda till depressioner och självmordstankar. Missbruket kan också förorsaka tandlossning, förstoppning, impotens och leverskador. Någon egentlig behandling inom hälso- och sjukvården riktad mot khat förekommer inte men skulle behövas. khatmissbruket är vanligast bland invandrare från länderna på Afrikas horn. Av många används khat som ett sätt att fly en vardag med arbetslöshet, social utsatthet och isolering och försvårar integration och anpassning i det svenska samhället. Kat kommer in i landet via Storbritannien och Nederländerna där den inte är narkotikaklassad utan betecknas som grönsak. Till Europa kommer khat, som är en färskvara, med flyg och distribueras snabbt till konsumentledet. Eftersom bladen förlorar sin effekt när de vissnar är snabba transporter nödvändiga.

Barn- och ungdomspsykiatrien kommer i kontakt med människor som använder khat dels på öppenvårdsmottagningarna, dels som konsulter inom mödra- och barnhälsovården. khatmissbruk är ett förhållandevis nytt fenomen för den barn- och ungdomspsykiatriska vården. Kunskaper om khat finns framför allt inom områden där större grupper av människor från Afrikas horn är bosatta. BUP- mottagningarna samarbetar med de kommunala basverksamheterna inom barnomsorgen, skola och fritidsverksamhet samt med personalen på barnavårds- och mödravårdscentraler i de aktuella områdena. Barn- och ungdomspsykiatriens personal har kunskap om missbruk och hur det påverkar barns och ungdomars situation och utveckling i familjen och i samhället. Som nämnts är Kat ett relativt nytt fenomen vilket kan innebära att kunskapen ännu inte är spridd till alla som kommer i kontakt med familjer och ungdomar med khatmissbruk.

Barn- och ungdomspsykiatrien föreslår att man ökar kunskapen om khat för att bättre förstå vilka åtgärder som kan vara verksamma. Det innebär att man inom ramen för de kunskaps- och utbildningsinsatser som görs inom BUP- verksamheten vad gäller drog- och missbruksbehandling fokuserar khat som en specifik drog som kräver specifik kunskap. Vidare föreslås att man i såväl utrednings- som behandlingsärenden medvetandegör familjen om problemen i samband med khatmissbruk samt att kunskapen inom området kulturer och kulturmöten också behandlar khatmissbruket utifrån vissa gruppers traditionella användning. Slutligen föreslås att man tillsammans med barnomsorg, skola och fritidsverksamhet skaffar sig kulturkompetens för att förstå hur och varför drogen används och hur man gemensamt kan informera om faror i samband med droganvändning bl.a genom utökat samarbete med aktuella folkgruppers egna kulturinstitutioner.

Beroendevården föreslår att internationellt politiskt initiativ tas mot bakgrund av att khat smugglas in i Sverige. Vidare att en kartläggning görs av förhållandena i Stockholmsområdet. Detta kan ske via somaliska nätverk och särskild uppmärksamhet bör riktas mot psykisk sjukdom, annat missbruk och social problematik. I en åtgärdsplan bör även ingå preventiva insatser. Bl.a. har visats att medvetenheten om khat beroendeskapande egenskaper är låg och den sociala/kulturella föreställningen om khat-användning är starkt förankrad bland somalier som ofta får dessa attityder förstärkta under vistelse i hemlandet. Behandling direkt riktad mot khatmissbruket bör utvecklas och man bör även pröva nyare farmakologiska alternativ exempelvis neuropsykiatrisk behandling.

Sammanfattningsvis så delar förvaltningen motionärens uppfattning att kunskapen om khat-missbrukets utbredning, orsaker och konsekvenser bör göras som en bas för upprättande av en åtgärdsplan främst inom primärvården, beroendevården och den barn- och ungdomspsykiatriska vården.”

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 5 november 2008.